

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY V

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem.
2. Formułuje pytania i udziela odpowiedzi odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej.
3. Wypowiada komunikaty zawierające proste informacje typu pojęcia: legenda, plemię, klasztor, giermek, herb, turniej, demokracja, igrzyska olimpijskie, sołtys, druk, ratusz, husaria, sejmik, pospolite ruszenie; potrafi wymienić bogów greckich, elementy budowy zamku, podstawowe zajęcia mieszkańców miast, podstawowe zajęcia chłopów w średniowieczu.
4. Rozumie uwagi nauczyciela i stosuje się do nich.

Czytanie:

1. Rozumie ogólny sens czytanych wiadomości.
Uczeń wie, kim był święty Wojciech, Bolesław Krzywousty, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki, Jadwiga, Władysław Jagiełło, Krzysztof Kolumb, Zygmunt Stary, Zygmunt August, Mikołaj Kopernik, Tadeusz Kościuszko.
2. Stara się płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym czytać głośno treść tematów.

Słuchanie:

1. Rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów.
2. Reaguje na wypowiedzi innych w sposób werbalny i niewerbalny (mimiką, gestem, postawą).
3. Podaje potrzebne informacje z wysłuchanego komunikatu.

Uczeń potrafi wskazać:

- odczytać plan bitwy pod Grunwaldem,
- wymienić najważniejsze daty wydarzeń,

Uczeń potrafi obliczyć:

- czas, który upłynął między epokami i wydarzeniami;
- przypisać daty wydarzeń do odpowiednich wieków.

Pisanie:

1. Buduje proste wypowiedzi na podany temat.
2. Z pomocą nauczyciela zapisuje notatki.
3. Instruowany przez nauczyciela lub innych uczniów uzupełnia prosty schemat, tabelę, rebus, krzyżówkę.
4. Stara się o estetykę zapisu wypowiedzi.

Uczeń potrafi krótko opisać:

- sylwetki bogów greckich, Sokratesa, Heraklesa, Odyseusza, Jezusa, królów polskich.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej.
2. Dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji.
3. Wypowiada się w sposób logiczny i uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym.

Potrafi :

- opowiedzieć legendę o Lechu ,Czechu i Rusie oraz o Piaście Kołodzieju i Popielu ,
  - opowiedzieć jak wyglądało życie codzienne ludzi w czasach Mieszka I,
  - opowiedzieć o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha,
  - opowiedzieć o życiu średniowiecznych Żaków,
  - opowiedzieć o przepisywaniu ksiąg i omówić zajęcia zakonników,
  - wymienić elementy średniowiecznego klasztoru,
  - opowiedzieć o bitwie pod Grunwaldem,
  - opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika,
  - wymienić narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą,
  - opowiedzieć jak przebiegała elekcja,
  - omówić wygląd i zasady funkcjonowania folwarku.
4. Stosuje zasady poprawnej wymowy.
  5. Stosuje się do uwag nauczyciela i podejmuje próby doskonalenia wypowiedzi.

Czytanie:

1. Wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu.
2. Poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania tekstu.

Uczeń:

- potrafi rozpoznać greckich bogów po ich atrybutach;
- umie wskazać na mapie : Wielkie Księstwo Litewskie, drogę wyprawy Kolumba i Magellana, ;
- umie wskazać na mapie sąsiadów Polski, Spartę, Olimpię, Rzym.

Słuchanie:

1. Z pomocą nauczyciela formułuje kilkuzdaniową wypowiedź.
2. Słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada.

3. Powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii.

Uczeń potrafi opowiedzieć kim byli: Maria Skłodowska-Curie, Fidiasz, Perykles, Sokrates, Platon, Arystoteles.

Pisanie:

1. Samodzielnie zapisuje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu.
2. Stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

Uczeń potrafi:

- opisać sylwetki poznanych filozofów, królów, naukowców, odkrywców, pisarzy; przyczyny i skutki odkryć geograficznych, wojen polsko- szwedzkich, wojen polsko – tureckich, I i II rozbioru Polski ;wpisać wydarzenia na linii chronologicznej, określić na podstawie daty wiek i jego połowę.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Przedstawia własne zdanie w rozmowie.
2. Uczestniczy w rozmowie związanej z tematem.
3. Formułuje logiczne pytania i odpowiedzi.
4. Wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń.

Uczeń potrafi:

- opowiedzieć o tolerancji i spartańskim modelu wychowania oraz o starożytnych igrzyskach sportowych;
- uczeń omawia codzienne zajęcia mieszkańców Rzymu;
- omówić funkcje elementów średniowiecznego klasztoru;
- omówić powiedzenie :„polegać jak na Zawiszy”’;
- omówić chłopskie powinności wobec właściciela wsi;
- opowiedzieć jak Krzyżacy założyli swoje państwo;
- opowiedzieć o życiu codziennym na wawelskim dworze,
- opowiedzieć o studiach Mikołaja Kopernika;
- opowiedzieć przebiegu bitwy pod Wiedniem.

Czytanie:

1. Odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce.
2. Odróżnia elementy świata legendarnego i historycznego.

Uczeń potrafi:

- obliczyć upływ czasu między wydarzeniami p.n.e. i n.e. ;
- wskazać na mapie: ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski, ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przez niego przyłączone, miejsca związane z Mikołajem

Kopernikiem, Koronę i Wielkie Księstwo Litewskie, ziemie zabrane w I i II rozbiórce Polski.

Słuchanie:

1. Koncentruje uwagę podczas słuchania wypowiedzi innych, przekazuje najważniejsze treści.
2. Odróżnia informacje ważne od mniej ważnych.
3. Na podstawie słuchanego tekstu rysuje plan, ilustruje do tekstu, formułuje pytania.
4. Właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu.

Uczeń potrafi:

- rozumie przyczyny i skutki: przyjęcia chrztu przez Mieszka I, rozbitcia dzielnicowego, unii polsko – litewskiej, wielkiej wojny z zakonem krzyżackim;
- rozumie znaczenie legend w poznaniu historii;
- odróżnia senat od izby poselskiej i sejmu, porównuje sejm dawny ze współczesnym,
- rozumie trójpodział władzy;
- rozumie znaczenie handlu zbożem dla gospodarki Rzeczypospolitej.

Pisanie:

1. Tworzy notatki zawierające wypowiedzenia pojedyncze i złożone.

Uczeń potrafi:

- opisać historię Heraklesa i Odyseusza;
- opisać republikę i cesarstwo oraz różnicę między nimi;
- opisać różnice między miastem średniowiecznym i współczesnym;
- opisać kulturę Ameryki prekolumbijskiej;
- opisać najważniejsze zabytki architektury renesansowej.

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych.
2. Rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na dany temat.
3. Stosuje odpowiednie słownictwo, buduje wypowiedź o charakterze opisu i instrukcji.
4. Wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi.
5. Dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji języka.

Uczeń potrafi:

- wymienić najważniejsze osiągnięcia kultury starożytnego Rzymu w odniesieniu do współczesności.
- opowiedzieć legendy związane ze swoim zamieszkaniem;
- odróżnia źródła historyczne od legendy;
- wyjaśnić czy Mikołaj Kopernik był Polakiem i dlaczego ?;

- porównać władzę współczesną z dawną , wybory współczesne z wolną elekcją;
- opowiedzieć czy i jak można było uniknąć rozbiorów.

Czytanie:

1. Wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi.

Uczeń potrafi:

- rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego;
- rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i potrafi je ocenić;
- rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu;
- rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego;
- rozumie znaczenie przywilejów w rozwoju stanu szlacheckiego;
- pokazuje na mapie ziemie dołączone do Korony;
- rozumie znaczenie obrony Częstochowy;

Słuchanie:

1. Przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, odczytuje przenośny sens wysłuchanych treści.
2. Wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu.
3. Nazywa intencje nadawcy komunikatu.

Uczeń potrafi:

- Ocenić udział Rzeczypospolitej w bitwie pod Wiedniem, dzieła Konstytucji 3 maja, insurekcji wskazując na jej mocne i słabe strony, panowanie Bolesława Chrobrego.

Pisanie:

1. Komponuje poprawnie pod względem składniowym, stylistycznym, językowym, wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji.
2. Redaguje instrukcje użytkowe i reguły zachowań w różnych sytuacjach życiowych.
3. Dokonuje autokorekty napisanego tekstu.

Uczeń potrafi:

- opisać wpływ osiągnięć rzymskich na współczesne prawo i budownictwo;
- opisać życie średniowiecznych mnichów, rycerzy i mieszczan;
- opisywać wygląd magnackiej rezydencji.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

Mówienie:

1. Przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązywania problemu, wykonania zadania.
2. Podejmuje rozmowę na temat jakiegoś zagadnienia historycznego spoza materiału znajdującego się w podręczniku.

Czytanie:

1. Czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym teksty spoza wiadomości przewidzianych w programie nauczania.
2. Odczytuje głośno treści tematów i dokonuje ich interpretacji.

Słuchanie:

1. Odczytuje przenośny sens wysłuchanych wiadomości.

Pisanie:

1. Tworzy samodzielne wypowiedzi cechuje się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych.
2. Wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetyką zapisu wypowiedzi.

Uczeń zna i potrafi:

- wskazać przyczyny Wielkiej Kolonizacji;
- wskazać przyczyny podziału Imperium i upadku cesarstwa zachodniego;
- wymienić przyczyny i skutki rozbitcia dzielnicowego, wypraw krzyżowych, wynalezienia druku i broni palnej;
- wyjaśnić kolejne etapy koronacji w średniowieczu;
- wymienić zabytki kultury średniowiecznej i renesansowej;
- wymienić i opisać postacie i dzieje z ich życia : Bolesław Krzywousty, Władysław Łokietek, jezuici;
- zrozumieć znaczenie kultury Wikingów w rozwoju Europy.